

Domsfældelsen i Nybøl Herred.

Her er nogle af resultaterne af disse domsafsigelser:

Da bønderne skulle mødes på Nybøl herredsting d. 21 juli 1631, en varm sommerdag, til sidste møde i en sag, havde de været så forudseende at sikre sig, at sagen kunne sluttet med et ordentlig gilde. I tingsvidnet står:

”Der sluttet endelig forlig i hegnsstriden mellem Ragebøl og Nybøl. Ragebøl skal hegne mellem korn og horn.

Hver landsby skal ”geven eine tonne beer undt darby gehörige schinke undt watt sonsten darby behördt, welches ock vollenbracht und in Peter Truvelsens hus tho Nübbül getrunken” Hver landsby skulle nu give en tønne øl med skinke og tilbehør, der skulle fortæres i Peter Truvelsens hus i Nybøl.

I 1632 dømmes på rettergangsstedet i Nybøl 4 hekse på samme tid. Den ene provstinden i Broager, Anne Hansdatter Fischer, til døden ved halshugning for hekseri. Processen er bemærkelsesværdig, da det er sjældent at folk fra de velstillede lag bliver anklaget for omgang med djævlens.

En anden ulykkelig kvinde fra dengang fik sin sag for retten:

5. juni: Rygter om at Maren kan gøre folk og fæ syge, bekræftes af mange!

20. juni: Holmboerne fastholder deres udsagn!

26. juni: Maren dømmes for at være troldkone!

28. juni: Maren torteres, men vil ikke tilstå at være troldkone! 29. juni: Skarpretteren skærer håret af Maren, for i håret sidder den onde ånds kraft, som hjælper Maren til at udholde pinen og smerterne under torturen.

Maren lægges nu på pinebænken, og nu bekender hun!

29. juni: Om aftenen forhøres Maren igen og tilstår atter!

30. juni: Maren torteres igen og spørges om hun stadig vedstår alt! Maren råber: Ja!

5. juli: Aften: igen forhør! Maren ”vedstod”!

6. juli: Maren dømmes af herredfogden og 12 domsmænd til bålet, men ”benådes” til halshugning!

Maren tages til alters og gives udi skarpretterens hænder.

Sidste hængning i Nybøl foregik 1763. En tyvebande havde hærget landsbyen i lang tid, og en aften hører man støj fra kirken. Der tilkaldes hjælp, og snart er der mange samlet omkring kirken. Der var absolut dødsstraf for kirketyveri, så man kunne forvente god modstand fra eventuelle tyve. To modige går ind i kirken og overmander to personer. Endelig er det lykkedes at få ram på mestertyven fra Sundeved. Tyvebanden var til stor uro på egnen, de havde bl. a. i Stenderup Skov hængt en tjenestedreng fra Dybbøl. Denne havde ved indbrud hos husbonden overrasket banden.

Som en formodet selvmorder kunne tjenestedrengen ikke blive begravet i indviet jord, og blev derfor jordfæstet på retterstedet i nærheden af kirken. Efter tyveknægtens tilståelse, kunne liget graves op og bisættes på kirkegården i Dybbøl.

Efter få dage føres de for herredstinget. Da de med føje er sigtet for en forbrydelse, der medfører dødsstraf, er de med sikkerhed blevet torteret. De tilstod under forhøret også andre forbrydelser. Den 32 årige mestertyv og hans 21 årige yngre bror blev betjent af hver en præst.

I kirkebogen skriver den daværende præst:☞

6. maj, blev her to brødre, som begge havde lavet indbrud hos degnen i Sottrup samt lavet mange andre tyverier og skændelsgerninger, med rebet bragt fra livet til døden. De blev begge betjent med livet ord: Soli deo gloria, spiegele dich Welt .

Marie Clausen fra Nybøl får 1 døgn's fængsel + sagens omkostninger for tyveri af et par sokker, der var hængt til tørre ved Nybøl Vandmølle.

Gertrude Hansen fra Trappen ved Gråsten, 45 år, svanger med sit 12. barn, syg mand hjemme og krøblingebarn, idømmes tre ugers fængsel på vand og brød for at have stjålet to lagner der hang til tørre.

Hans Rasmussen, en tjenestekarl, idømmes 7 dages fængsel på vand og brød for i utide at have forladt sin plads hos Johan Jespersen i Ragebøl. Forholdet mellem herskab og tyende er helt op til 1890 betragtet ud fra moseloven.

Her er tingvidnerne kørt fast. En del af landsbyens koner havde været til barselsgilde. På vej hjem i de sene timer havde de snakket meget løsagtigt. Dette mente flere af de mandige byboere var alt for "fuulagtigt", og at de havde drevet løjerne for vidt i nærheden af byens brønd !

Hvad nu! Tingvidnerne havde en penibel og kilden sag, for vel skal brøndens ry for godt vand forsvares, men på den anden side, konerne havde også set mændene komme hjem fra et sent lystigt gilde. I deres vånde når mændene frem til denn noget mærkelige dom:

Konerne hafver ikke begangen mere end som ellers erlige koner og hustruer kan gøre i lystighed, når de kommer fra barselshus. Brønden er ikke forudrenet, men Karen Sk., som hafver udbredt denne fuulagtige snack, skal til straf rense brønden og flytte til et andet sogn!!!!!!!!!!!!

Her blev dødsdommen udført:

Einige hundert Schritte vom ersteren [sb. 34], ostwärts, hat der Boden eine wellenförmige Gestalt und auf diesen Erhöhungen liegen die Opfer oder Grabsteine einer Gruppe ungefähr in folgender Stellung [kortskitse over 13 anlæg, herimellem muligvis sb. 36, 37, 39 og 40] in der Länge von 400 m und in der Breite von 200 Ellen. . I dag er der en massegrav fra 1864. 64 døde preussere og 21 danske soldater.

Området hvor mindesmærket står er kun 25% af retterstedet. I lange perioder stod der flere galger og hjul/stejlegenstande. Mindesmærket er for enden af Galgebakken..

Arne Jessen Borgerjournalist